

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 27. november 2025

Sag 55/2025

Advokat Katrine Westhausen Gottlieb kærer Østre Landsrets salærfastsættelse i sagen:

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Katrine Westhausen Gottlieb)

I tidligere instans er truffet afgørelse af Østre Landsrets 16. afdeling den 29. januar 2025 (S-371-24).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Hanne Schmidt, Jan Schans Christensen og Kristian Korfits Nielsen.

Påstande

Advokat Katrine Westhausen Gottlieb har nedlagt påstand om tilkendelse af salær for den tid, der er anvendt på arbejdet med sagen, herunder sagens forberedelse og gennemførelse af hovedforhandlingen.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

De danske skattemyndigheder indgav den 24. august 2016 politianmeldelse mod en række udenlandske selskaber, herunder et selskab, som var kontrolleret af T, for mulig svindel med tilbagesøgning af indeholdt udbytteskat i perioden 2012 til 2015.

Den 18. juni 2019 blev T anholdt og varetægtsfængslet i surrogat i Storbritannien på grundlag af en europæisk arrestordre fra Belgien i en sag, som lignede den danske straffesag, men hvor forholdene blev begået over for den belgiske stat.

Den 31. august 2020 rejste den danske anklagemyndighed sigtelse mod T.

Den 10. november 2021 blev der i Storbritannien truffet endelig afgørelse om udlevering af T til Belgien.

Ved Retten i Glostrups kendelse af 20. januar 2022 blev T varetægtsfængslet in absentia. Retten udstedte samtidig en europæisk arrestordre på ham.

Ved dom af 21. april 2023 fra Den Nederlandsksprogede Ret i Første Instans i Bruxelles blev T idømt 4 års fængsel for bl.a. bedrageri og forsøg på bedrageri over for de belgiske skattemyndigheder ved at have sendt anmodninger om refusion af udbytteskat for ca. 22,7 mio. euro (ca. 170 mio. kr.).

Den belgiske dom blev anket af T og kontraanket af den belgiske anklagemyndighed.

Ved dom af 8. juni 2023 traf Appeldomstolen i Bruxelles afgørelse om, at T kunne udleveres til Danmark. Han blev udleveret til Danmark den 13. juni 2023, hvor han samme dag blev varetægtsfængslet.

Under den danske straffesag ved Retten i Glostrup blev advokat Nicolai B. Sørensen og advokat Katrine Westhausen Gottlieb beskikket som forsvarere for T.

Ved Retten i Glostrups dom af 2. februar 2024 blev T idømt 6 års fængsel for bedrageri af særlig grov beskaffenhed vedrørende refusion af udbytteskat for ikke under 320.758.845 kr. begået over for de danske skattemyndigheder, jf. straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2.

T ankede ved domsafsigelsen dommen med påstand om afvisning, subsidiært frifindelse. Anklagemyndigheden kontraankede den 9. februar 2024 dommen med påstand om skærpeelse.

Den belgiske dom på 4 års fængsel blev endelig den 11. april 2024, efter at T havde frafaldet sin anke i den belgiske sag.

For landsretten blev advokat Katrine Westhausen Gottlieb beskikket som forsvarer for T. Ved retsbog af 25. april 2024 besluttede landsretten, at en anmodning fra advokat Katrine Westhausen Gottlieb om, at advokat Nicolai B. Sørensen også blev beskikket som forsvarer for T i landsretten, ikke blev taget til følge.

Den 28. april 2024 meddelte T, at han frafaldt sin bevisanke i den danske straffesag, således at der alene var tale om en udmålingsanke. Ankesagen blev ved landsrettens meddelelse af 18. juni 2024 berammet til hovedforhandling over 4½ retsdage i perioden 14. til 29. januar 2025.

Ved landsrettens dom af 29. januar 2025 blev T straffet med fængsel i 3 år og 6 måneder. Straffen blev fastsat som en tillægsstraf til straffen på 4 års fængsel, som T var idømt ved den belgiske dom, jf. straffelovens § 279, jf. § 286, stk. 2, jf. grundsætningen i straffelovens § 89.

Af advokat Katrine Westhausen Gottliebs salærindstilling af 21. januar 2025 til landsretten fremgik bl.a.:

”Forberedelsen af sagen har været særdeles omfattende. Opmærksomheden henledes på de vejledende taksters pkt. 15, hvorefter det følger: ”Hvis den samlede forberedelsestid – for eksempel i sager om økonomisk kriminalitet – har haft et sådant omfang, at forberedelsen ikke kan anses som vederlagt ved honoreringen efter foranstående takster for anvendt tid i retten inklusiv sædvanlig forberedelsestid, honoreres den ekstra forberedelse efter den med rimelighed anvendte tid.”

Jeg har oplistet nedenfor, hvad forberedelsen har omfattet og skal på denne baggrund anmode om, at der tilkendes salær ud over mødesalæret, da forberedelsen har været usædvanlig.

Desuden har der været betydeligt arbejde forbundet med Ts varetægtsfængsling. T har haft en verserende straffesag i Belgien og har en civil sag i England. Jeg har derfor måtte agere ”gatekeeper” for at komme i kontakt med T vedrørende de udenlandske sager, hvor Vestre Fængsels adgang er særdeles ufleksibel. Det skal i den forbindelse bemærkes, at Vestre Fængsels telefonsvarer alene er på dansk, hvorfor jeg har været nødsaget til at bistå udenlandske advokater og engelske familiemedlemmer med al kommunikation. I den civile sag afslog Vestre Fængsel at modtage kommunikation og processkrifter. Vi har derfor været nødsaget til at modtage denne og medbringe under fængselsbesøg eller få dokumenterne leveret med bud. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der

er tale om en af de mest omfangsrige civile sager, der har verseret i Storbritannien. Nogle dage har vi modtaget omkring 50 e-mails, og der er samlet set, per dags dato, modtaget 2.273 e-mails fra de engelske advokater. Forsvaret har ikke gjort brug af tolke i forbindelse med fængselsbesøg og møder med klienten i øvrigt og dermed undgået en yderligere omkostning.

Jeg har forsøgt at fordele min tidsregistrering som oplyst nedenfor og har under forbedrelse anført, hvad tiden er anvendt til. Det bemærkes i den sammenhæng, at adskillige telefonsamtaler med klienten ikke er medtaget.

Fængselsbesøg:

Dato	Aktivitet	Tid	Beløb
20/2-24	Fængselsbesøg – Vestre	1:30	2.512,5
27/2-24	Fængselsbesøg – Vestre	1:00	1.675
11/3-24	Fængselsbesøg – Vestre	1:00	1.675
27/6-24	Fængselsbesøg – Vestre	2:00	3.350
3/7-24	Fængselsbesøg – Vestre	1:00	1.675
26/8-24	Fængselsbesøg – Vestre	1:00	1.675
20/9-24	Fængselsbesøg – Vestre	2:00	3.350
9/12-24	Fængselsbesøg – Vestre	1:30	2.512,5
18/12-24	Fængselsbesøg – Vestre	2:30	4.187,5
I alt			22.612,5

Fristforlængelser på skriftligt grundlag:

Dato	Aktivitet	Tid	Beløb
14/3-24	Skriftlig fristforlængelse	0:00	985
11/4-24	Skriftlig fristforlængelse	0:00	985
8/5-24	Skriftlig fristforlængelse	0:00	985
23/5-24	Skriftlig fristforlængelse	0:00	985
20/6-24	Skriftlig fristforlængelse	0:00	985
I alt			4.925

Hovedforhandling:

Dato	Aktivitet	Tid	Beløb DKK
15/1-25	Hovedforhandling	6:00	17.825
20/1-25	Hovedforhandling	5:00	14.855
21/1-25	Hovedforhandling	4:00	11.765

29/1-25	Berammet	2:00	6.060
I alt			50.505

Forberedelse i øvrigt:

Jeg har til sagens forberedelse registreret 110 timer og skal anmode om, at der tilkendes salær ud over det arbejde, der er omfattet af de vejledende salærtakster for hovedforhandling, jf. pkt. 15.

Herudover har advokatfuldmægtig Andreas Lærke bistået med forberedelse og anvendt 92 timer på arbejde, som jeg ellers skulle have udført vedrørende forberedelsen. Desuden inkluderer dette tidsforbrug gennemgang af al korrespondancen i den engelske civile sag, med det formål at vurdere, hvilke beskeder/dokumenter, der var nødvendige for T, enten at gennemlæse eller tage stilling til. Det bemærkes, at jeg ikke har medtaget den tid, hvor han sad i retten.

Min egen forberedelse har bestået i følgende:

- Gennemgang af sagsmateriale mv.
- Løbende korrespondance med belgiske advokater
- Løbende korrespondance med engelske advokater
- Løbende korrespondance med østrigsk advokat
- Korrespondance med familie/ægtefælle
- Anmodning om overførsel til andet arresthus
- Korrespondance vedrørende beslaglæggelser, herunder drøftelser vedrørende salg af ejendom med anklagemyndigheden
- Forberedelse af hovedforhandling, herunder dokumentation, herunder den belgiske dom, juridisk litteratur og EU-domme
- Gennemgang af retsbøger og forberedelse af procedure og materialesamling.”

Samtidig med domsafsigelsen den 29. januar 2025 besluttede landsretten at tillægge advokat Katrine Westhausen Gottlieb et salær på 78.000 kr. med tillæg af moms. Af retsbogen fremgår bl.a.:

”Den beskikkede forsvarer, advokat Katrine W. Gottlieb, har i salæranmodning af 21. januar 2025 anmodet om salær for hovedforhandling, skriftlige fristforlængelser og arrestbesøg. Advokaten har derudover anmodet om salær for arbejde ud over det, der er omfattet af de vejledende salærtakster for hovedforhandling, jf. salærtaksterne pkt. 15. Advokaten har oplyst, at hun har anvendt 110 timer til sagens forberedelse, og at en advokatfuldmægtig har anvendt 92 timer på sagen. Advokaten har oplyst, at timerne bl.a. er anvendt til gennemgang af sagsmateriale mv., løbende korrespondance med belgiske advokater, engelske advokater, en østrigsk advokat og tiltaltes familie/ægtefælle samt til anmodning om overførsel af tiltalte til andet arresthus, korrespondance vedrørende beslaglæggelser, herunder drøftelser med anklagemyndigheden om salg af en ejendom.

Landsretten finder, at salæret til forsvareren med udgangspunkt i de vejledende takster og henset til sagens karakter, omfang og forløb bør omfatte

- hovedforhandlingen, der blev gennemført over fire retsdage med en varighed af henholdsvis 5 timer, 5 timer, 4 timer og 2 timer,
- fem skriftlige fristforlængelser i perioden 14. marts 2024 til 20. juni 2024,
- ni fængselsbesøg af sædvanlig varighed i perioden 20. februar 2024 til 18. december 2024. Der er ikke givet nærmere oplysninger, som kan begrunde, at der tilkendes yderligere salær med henvisning til besøgenes varighed. Der er herved også henset til, at seks af besøgene har fundet sted, efter at tiltalte havde frafaldet sin bevisanke,
og
- yderligere forberedelsestid svarende til 5 timer fastsat på baggrund af sagens karakter og omfang.

Ved vurderingen af, hvorvidt der efter sagens karakter og omfang er grundlag for at tilkende salær ud over de sædvanlige takster, har landsretten navnlig lagt vægt på, at tiltalte den 28. april 2024 – knap tre måneder efter byrettens dom – frafaldt sin bevisanke, og at ankesagen herefter alene drejede sig om udmåling af straf samt spørgsmålet om ret-tighedsfrakendelse. Det bemærkes, at landsretten ikke har fundet grundlag for at hono-rere arbejde, som forsvareren eller dennes medarbejdere måtte have udført for tiltalte i anledning af tiltaltes straffesager og civile sager i udlandet.

Landsretten tillagde på denne baggrund advokat Katrine W. Gottlieb i salær 78.000 kr. med tillæg af moms, som betales af statskassen.”

Anbringender

Advokat Katrine Westhausen Gottlieb har anført navnlig, at der var tale om det største sags-kompleks vedrørende økonomisk kriminalitet i Danmark. Sagen mod T var forløber i det sam-lede sagskompleks, og der er betydeligt personsammenfald med de fortsat verserende sager i komplekset. Sagens materiale har bl.a. derfor været særdeles omfattende og indeholdt materi-ale fra den belgiske retssag. Der var tale om komplicerede skatteretlige problemstillinger med transaktioner i en række lande. En betydelig del af materialet forelå på engelsk.

T havde under sagens forløb en række verserende sager i andre europæiske lande med ligear-tede forhold om tilbagesøgning af udbytteskat. Dette nødvendiggjorde bl.a. drøftelser vedrø-rende straffelovens § 89 med belgiske advokater. Der er ikke regler lignende § 89 i Belgien. Drøftelser med udenlandske advokater var en nødvendig forudsætning for, at sagen kunne ændres fra en bevisanke til en udmålingsanke. Målet i sagen var at opnå en væsentlig forkor-telse af den udmålte straf og en berømmelse i Østre Landsret inden rimelig tid, og det blev nået.

Den civile sag i England er anlagt af de danske skattemyndigheder mod T. Der er en åbenlys sammenhæng mellem den danske straffesag og den civile sag i England. Skattestyrelsen var repræsenteret ved samtlige retsmøder i straffesagen.

T sad varetægtsfængslet under hele sagen og havde ikke mulighed for at modtage post eller besvare post i andre sager, uden at forsvaret bistod. Det ville have været i strid med EMRK art. 6, stk. 3, litra c, hvis forsvaret ikke havde sikret kommunikationen med hans øvrige forsvarere.

Landsretten havde ikke grundlag for at skære i den tid, som forsvaret havde benyttet ved fængselsbesøg. Landsretten tillagde det ingen betydning, at korrespondancen med klienten ikke foregik på dansk, hvilket gjorde oversættelser af retsdokumenter og danske udmålingsprincipper mere tidskrævende.

Landsretten besluttede at beskikke alene en forsvarer under ankesagen. Det nødvendiggjorde bistand fra advokatfuldmægtig. Arbejde udført af advokatfuldmægtige bør honoreres.

Et samlet tidsforbrug på 202 timer fordelt over 11 måneder må anses for rimeligt og er lavt sat i forhold til den faktisk anvendte tid. Landsretspræsidenternes vejledende taksters pkt. 15 bør henset til sagens omstændigheder medføre en forhøjelse af salæret.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at gennemgang af sagsmateriale og retsbøger samt forberedelse af hovedforhandlingen og procedure som udgangspunkt er omfattet af taksten for hovedforhandling.

Sagens karakter og omfang kan ikke begrunde en fravigelse af dette udgangspunkt. Advokat Katrine Westhausen Gottlieb var også forsvarer for T i byretten. Sagen for landsretten var alene en udmålingsanke. T frafaldt sin bevisanke knap tre måneder efter byrettens dom, hvorfor advokaten ikke kan antages at have brugt tid på tilrettelæggelse af bevisførelse i anken m.v.

Det er rigtigt, at den belgiske dom af 21. april 2023 som følge af straffelovens § 89 havde stor betydning for straffastsættelsen i den danske straffesag, og at det derfor umiddelbart var til Ts

fordel, at den belgiske dom blev endelig forud for landsrettens behandling af ankesagen. Advokat Katrine Westhausen Gottlieb har dog ikke nærmere redegjort for, hvorfor det var nødvendigt med omfattende drøftelser med de belgiske forsvarere i anledning af spørgsmålet om ankefrafald, og hvorfor det ikke var tilstrækkeligt at drøfte spørgsmålet med T i forbindelse med sine fængselsbesøg. Advokat Katrine Westhausen Gottlieb har heller ikke oplyst, at det arbejde, hun udførte i forbindelse med korrespondance med advokater i andre europæiske lande, havde forbindelse til hvervet som forsvarer.

Da advokat Katrine Westhausen Gottlieb ikke over for landsretten begrundede fængselsbesøgenes varighed, havde landsretten ikke grundlag for at forhøje det salær, der efter de vejledende takster tildeles for et fængselsbesøg. Som anført af landsretten fandt seks af de ni besøg sted, efter at T havde frafaldet sin bevisanke.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår fastsættelse af salær til advokat Katrine Westhausen Gottlieb som beskikket forsvarer for T i en ankesag om bedrageri af særlig grov beskaffenhed.

Salær til en beskikket forsvarer i en straffesag skal, jf. bl.a. Højesterets kendelser af 9. oktober 2015 (UfR 2016.481) og af 11. januar 2017 (UfR 2017.1189), fastsættes med udgangspunkt i de vejledende salærtakster og med hensyntagen til det opnåede resultat, sagens beskaffenhed og arbejdets omfang.

Det fremgår af landsrettens retsbog af 29. januar 2025, at advokat Katrine Westhausen Gottlieb er tilkendt et salær på 78.000 kr. med tillæg af moms. Af retsbogen fremgår, at salæret er fastsat med udgangspunkt i de vejledende takster, og at salæret henset til sagens karakter, omfang og forløb bør omfatte hovedforhandling i fire retsdage af nærmere angivet varighed, fem skriftlige fristforlængelser og ni fængselsbesøg af sædvanlig varighed, hvoraf seks besøg har fundet sted, efter at T den 28. april 2024 havde frafaldet sin bevisanke, således at sagen alene drejede sig om udmåling af straf og rettighedsfrakendelse. Det fremgår endvidere, at salæret omfatter yderligere forberedelsestid svarende til 5 timer fastsat på baggrund af sagens karakter og omfang. Om vurderingen af, hvorvidt der var grundlag for at tilkende salær ud over de sædvanlige takster, fremgår, at landsretten navnlig har lagt vægt på, at T knap tre måneder efter byrettens dom frafaldt sin bevisanke, og at landsretten ikke fandt grundlag for at honore-

re arbejde, som forsvareren eller dennes medarbejdere måtte have udført for T i anledning af straffesager og civile sager i udlandet.

Højesteret lægger på denne baggrund til grund, at det salær, som landsretten har tilkendt, ikke omfatter drøftelser om anvendelse af straffelovens § 89 i den danske ankesag, som advokat Katrine Westhausen Gottlieb har haft med Ts forsvarere i den belgiske straffeankesag, som verserede samtidig med ankesagen i Danmark. Disse drøftelser førte efter det oplyste til, at T frafaldt sin anke i den belgiske ankesag, således at en belgisk dom af 21. april 2023, hvorved T var idømt 4 års fængsel, blev endelig. Landsrettens strafudmåling skete herefter efter grundsatningen i straffelovens § 89, og T blev idømt en tillægsstraf af fængsel i 3 år og 6 måneder.

Højesteret finder, at drøftelserne med de belgiske forsvarere er foretaget som led i advokat Katrine Westhausen Gottliebs varetagelse af hvervet som beskikket forsvarer, og at hun derfor har krav på honorering herfor.

Højesteret finder, at der ikke i øvrigt er grundlag for at ændre landsrettens salærtilkendelse.

Herefter finder Højesteret efter en samlet vurdering, at advokat Katrine Westhausen Gottliebs salær for landsretten skal forhøjes til 90.000 kr. med tillæg af moms.

Thi bestemmes:

Salæret til den beskikkede forsvarer, advokat Katrine Westhausen Gottlieb, forhøjes til 90.000 kr. med tillæg af moms.